

ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

- **Πότε ένας προσδιορισμός είναι ομοιόπτωτος:**

Ένας προσδιορισμός είναι ομοιόπτωτος, όταν βρίσκεται στην **ίδια πτώση με τη λέξη την οποία προσδιορίζει.**

π.χ. Ο Περικλής, **ο γείτονας** σου, τηλεφώνησε πριν λίγο.

Η λέξη “ο γείτονας” προσδιορίζει τη λέξη “ο Περικλής”.

Πρόκειται για ομοιόπτωτο προσδιορισμό, καθώς ο προσδιορισμός “ο γείτονας” βρίσκεται στην ίδια πτώση (ονομαστική) με τη λέξη την οποία προσδιορίζει (δηλαδή τη λέξη “ο Περικλής”).

- **Ποια είναι τα είδη των ομοιόπτωτων προσδιορισμών:**

Οι ομοιόπτωτοι προσδιορισμοί διακρίνονται σε τέσσερα είδη:

α. παράθεση

β. επεξήγηση

γ. επιθετικός προσδιορισμός

δ. κατηγορηματικός προσδιορισμός

- **Πώς διακρίνουμε το είδος του ομοιόπτωτου προσδιορισμού:**

Μπορούμε να βρούμε το είδος του ομοιόπτωτου προσδιορισμού, εάν εφαρμόσουμε κάποια βασικά κριτήρια:

1. Εάν ο προσδιορισμός είναι ουσιαστικό, τότε θα είναι ή παράθεση ή επεξήγηση.

π.χ. Συχνά μιλάει για τη Σοφία, **την αδελφή** του.

Η λέξη “την αδελφή” προσδιορίζει τη λέξη “τη Σοφία”.

Πρόκειται για ομοιόπτωτο προσδιορισμό, καθώς ο προσδιορισμός “την αδελφή” βρίσκεται στην ίδια πτώση (αιτιατική) με τη λέξη την οποία προσδιορίζει (δηλ. “την αδελφή”). Ο προσδιορισμός είναι ουσιαστικό, επομένως πρόκειται για παράθεση ή επεξήγηση.

Πώς όμως μπορώ να διακρίνω την παράθεση από την επεξήγηση;

- Η παράθεση δίνει μια ιδιότητα, ένα γνώρισμα, ένα χαρακτηριστικό της λέξης την οποία προσδιορίζει, ένα χαρακτηριστικό που το ξεχωρίζει από τα άλλα.

π.χ. Συχνά μιλάει για τη Σοφία, **την αδελφή** του.

Πρόκειται για παράθεση, καθώς ο προσδιορισμός “την αδελφή” δίνει την ιδιότητα της Σοφίας (δείχνει τι ήταν η Σοφία, δηλ. ότι ήταν η αδελφή του, και έτσι την ξεχωρίζει από κάποια άλλη κοπέλα με το ίδιο όνομα).

SOS!!! Όταν ένα κύριο όνομα παίρνει ένα ουσιαστικό ως ομοιόπρωτο προσδιορισμό, τότε ο προσδιορισμός αυτός είναι **παράθεση**.

π.χ. Συχνά μιλάει για τη Σοφία, **την αδελφή** του.

κύριο όνομα

- Η επεξήγηση εξηγεί, διασαφηνίζει κάτι το οποίο δεν είναι ξεκάθαρο. Επομένως η επεξήγηση κάνει πιο συγκεκριμένη μια γενική και αόριστη έννοια.

π.χ. Του πρόσφερε ένα καταπληκτικό δώρο, ένα **αυτοκίνητο**.

Πρόκειται για επεξήγηση, καθώς ο προσδιορισμός “αυτοκίνητο” επεξηγεί τη σημασία της λέξης “δώρο” (δείχνει ποιο ακριβώς είναι το δώρο, δηλ. ότι το δώρο είναι ένα αυτοκίνητο και όχι κάτι άλλο).

SOS!!! Όταν ένα κύριο όνομα λειτουργεί ως ομοιόπρωτος προσδιορισμός, είναι **επεξήγηση**.

“Ο αδελφός μου, ο Δημήτρης, είναι ποδοσφαιριστής.”

κύριο όνομα

2.α. Επιθετικός προσδιορισμός:

Ως επιθετικός προσδιορισμός μπορεί να λειτουργήσει:

- Επίθετο

π.χ. Με κέρασαν λευκό κρασί.

- Μετοχή

π.χ. Οι παντρεμένοι στρατιώτες υπηρετούν λιγότερο.

- Αντωνυμία

π.χ. Αυτή τη χαρά δεν ένιωσα ποτέ ξανά στη ζωή μου.

- Αριθμητικό

π.χ. Το σχολείο μας επισκέφθηκαν δύο σύμβουλοι παιδαγωγικών θεμάτων.

- Ουσιαστικό (συνήθως δηλώνει ηλικία ή εθνικότητα)

π.χ. Γριά γυναίκα και φέρεται έτσι!

π.χ. Οι Έλληνες αθλητές διακρίθηκαν στους Ολυμπιακούς Αγώντες παίρνοντας μετάλλια.

- Γεωγραφικός όρος

π.χ. Ο Πηνειός ποταμός περνά από τα Τέμπη.

- Εμπρόθετο ουσιαστικό (πρόθεση + ουσιαστικό)

π.χ. Ήταν άνθρωπος με γνώση.

- Έναρθρο επίρρημα (άρθρο + επίρρημα)

π.χ. Ανέβηκε στον πάνω όροφο.

2.β. Κατηγορηματικός προσδιορισμός:

Ως κατηγορηματικός προσδιορισμός συνήθως εμφανίζεται:

- Επίθετο

π.χ. Ο Γιώργος **μόνος** ήρθε στη γιορτή του σχολείου.

- Μετοχή

π.χ. Η μητέρα του **αγριεμένη** μπήκε στο δωμάτιό του.

Πώς όμως μπορώ να διακρίνω τον επιθετικό από τον κατηγορηματικό προσδιορισμό;

- Ο επιθετικός προσδιορισμός δείχνει μια **μόνιμη και σταθερή ιδιότητα** της λέξης την οποία προσδιορίζει.

π.χ. Με κέρασαν **λευκό** κρασί.

Πρόκειται για επιθετικό προσδιορισμό, διότι η λέξη λευκό δείχνει μια μόνιμη και σταθερή ιδιότητα (θεωρώ δηλαδή ότι το κρασί αυτό είναι πάντοτε λευκό, δεν είναι λευκό τώρα και σε λίγο θα γίνει κόκκινο!).

- Ο κατηγορηματικός προσδιορισμός δείχνει μια **παροδική και τυχαία ιδιότητα** της λέξης την οποία προσδιορίζει.

π.χ. Ήρθε με **γελαστό** το πρόσωπο.

Πρόκειται για κατηγορηματικό προσδιορισμό, διότι η λέξη γελαστό δείχνει μια παροδική και τυχαία ιδιότητα (θεωρώ δηλαδή ότι δεν είναι πάντα γελαστό το πρόσωπό του, μόνο εκείνη τη στιγμή έτυχε να συμβεί αυτό!).

SOS!!!

Οι λέξεις **όλος, ολόκληρος, ακέραιος, μισός, μονός, διπλός, μόνος, μοναχός κ.α.**, λειτουργούν ως κατηγορηματικοί προσδιορισμοί.

Τελικά στη γιορτή ήρθε **όλος ο κόσμος!** Δεν το περίμενα αυτό!